

Nr 80.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överlåtelse på Kristianstads stad av den Kungl. Maj:t och kronan tillkommande rätten till högre allmänna läroverkets i Kristianstad byggnader; given Stockholms slott den 5 februari 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Sam. Stadener.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet Stadener anför:

Överlåtelse på Kristianstads stad av högre allmänna läroverkets därstädes byggnader.

Jag anhåller att få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om överlåtelse på Kristianstads stad av äganderätten till högre allmänna läroverkets i nämnda stad byggnader.

I avseende å stadens byggnadsskyldighet beträffande läroverket ber jag att få erinra om följande:

I skrivelse den 2 juni 1927, nr 262, anmälde riksdagen, bland annat, att riksdagen beslutit, att det högre allmänna läroverket i en var av vissa an-

givna städer, däribland Kristianstad, skulle ombildas till högre samläroverk, under villkor att vederbörande kommun åtog sig att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler ävensom bostad och hyresersättning åt rektor.

Enligt cirkulär den 18 juni 1927 anbefalldes Kungl. Maj:t vederbörande länsstyrelser att från stadsfullmäktige i en var av ifrågavarande städer inhämta och till Kungl. Maj:t överlämna yttranden, huruvida vederbörande kommun åtog sig de av riksdagen föreskrivna villkoren för ombildning av de högre allmänna läroverken i samma städer till högre samläroverk. Tillika fastställde Kungl. Maj:t — under förutsättning att vederbörande kommuner i de fall, som i riksdagens omförmälda skrivelse angivits, åtog sig där omnämnda förpliktelser — plan för organisationen av de allmänna läroverken. Enligt denna plan skulle högre allmänna läroverket i Kristianstad ombildas till högre samläroverk.

I cirkulär den 22 december 1927 meddelade Kungl. Maj:t — under nyss angivna förutsättning — bestämmelser angående genomförande av den nya organisationen av de allmänna läroverken.

Med skrivelse den 25 februari 1928 överlämnade länsstyrelsen i Kristianstad utdrag av protokoll vid stadsfullmäktiges i nämnda stad sammanträde den 1 februari 1928 med tillhörande handlingar, av vilka framgick, att »fullmäktige väl icke avvisa anspråken å stadens medverkan vid byggnadsfrågor rörande läroverket därstädes men att de å andra sidan vilja förbehålla sig rätt till fri prövning i de särskilda fallen».

Detta stadsfullmäktiges uttalande torde förklaras därav, att äganderätten till läroverksbyggnaderna icke oförtydligt tillkom staden och att frågan härom ävensom angående äganderätten till marken, varå byggnaderna vore belägna, tarvade utredning.

I ett den 15 mars 1928 avgivet utlåtande hemställde skolöverstyrelsen att Kungl. Maj:t täcktes *dels* förklara, att Kristianstads stad icke uppfyllt de villkor, som av riksdagen förutsatts för ombildning av högre allmänna läroverket därstädes till högre samläroverk, *dels* anbefalla vederbörande länsstyrelse att inhämta förnyat yttrande från staden, huruvida den åtog sig de av riksdagen föreskrivna villkoren för ombildning av högre allmänna läroverket därstädes till högre samläroverk.

Den 4 april 1928 anbefalldes länsstyrelsen i Kristianstad att med anledning av vad skolöverstyrelsen sålunda anfört från stadsfullmäktige inhämta och snarast möjligt till Kungl. Maj:t inkomma med bestämt yttrande, huruvida fullmäktige dämera vore villiga ikläda sig de i cirkuläret den 18 juni 1927 omförmälda, av riksdagen uppställda villkoren.

Den 2 maj 1928 beslöt stadsfullmäktige i Kristianstad att *dels* förklara sig villiga att ikläda staden de i cirkuläret den 18 juni 1927 omförmälda, av riksdagen uppställda villkoren för ombildning av högre allmänna läroverket därstädes till högre samläroverk, *dels ock* bemyndiga drätselkammaren att träda i förhandlingar med Kungl. Maj:t i ändamål att åt staden

förvärva äganderätten till samtliga de å läroverkstomten nu uppförda byggnaderna.

I skrivelse den 20 februari 1930 har nu *drätselkammaren* anfört följande.

De byggnader, som för närvarande begagnas av läroverket, utgöras av:

- a) huvudbyggnaden,
- b) gymnastikhuset med tillbyggnad, innehållande avklädningsrum,
- c) en bakom gymnastikhuset belägen byggnad, som tidigare använts till avträdeshus; samt
- d) rektorsbostaden.

I fråga om den mark, varå de ifrågavarande byggnaderna äro uppförda, vill *drätselkammaren* erinra, hurusom stadsfullmäktige den 27 april 1871 beslöto, »att till byggnadstomt för nytt läroverkshus här i staden skulle upplåtas de staden tillhöriga, söder om Artillerigatan belägna tomter, som å stadens karta finnas utmärkta med nr 252 och 253». Efter berörda den 27 april har emellertid icke någon handling utfärdats, varigenom staden avhänt sig äganderätten till ovannämnda tomter, och lagfart har icke för kronan meddelats å desamma.

Drätselkammaren hävdar den uppfattningen, att vad stadsfullmäktige, på sätt ovan anförts, beslutit icke i och för sig är av avgörande betydelse för frågan om äganderätten till tomterna, och anser, att staden allt fortfarande är ägare av desamma.

Beträffande härefter byggnaderna, vill *drätselkammaren* erinra, att huvudbyggnaden och gymnastikhuset jämte tillbyggnad uppfördes åren 1873—1875 för medel, som erhållits *dels* genom anslag av staten, landstinget, stiftets byggnadskassa och sparbanken i Kristianstad, *dels* genom försäljning av gamla läroverkshuset, *dels ock* genom anlåtande av läroverkets byggnadsfond, varjämte staden bidrog med 9,292 kronor 60 öre. Härförutom upptogs två lån å 10,000 kronor hos riksgäldskontoret, för vilka staden i första hand iklädde sig betalningsansvar, men å vilka annuiteten skulle betalas av läroverkets byggnadsfond, såsom ock skett intill år 1907, och slutligen upptog staden hos sparbanken ett lån å 20,000 kronor, därå samma byggnadsfond i mån av tillgång skulle bestrida annuiteten, i vilket avseende under åren 1877—1888 guldits tillhoppa 13,373 kronor 87 öre.

Redan den 22 januari 1866 hade stadsfullmäktige anslagit ett belopp av 7,666 kronor 67 öre till nytt elementarläroverk i syfte att med detta belopp, som ansågs motsvara värdet av rektors bostad i gamla läroverkshuset, bekosta inredning av dylik bostad i nybyggnaden. Vid nybyggnaden blev det emellertid av kostnadshänsyn nödigt inskränka byggnadsplanen, så att den flygelbyggnad, som avsetts att inrymma jämväl rektorsbostad, ej kom till uppförande. I stället anslago stadsfullmäktige den 14 december 1875 årlig hyresersättning till rektor med 800 kronor, vilket belopp sedermera höjts.

På framställning av läroverkskollegium beviljade stadsfullmäktige genom särskilda beslut den 15 februari och 14 juni 1900 sammanlagt 40,000 kronor, inberäknat ovannämnda belopp 7,666 kronor 67 öre, till uppförande av ytterligare en läroverksbyggnad, inrymmande jämväl rektorsbostad; och skulle av anslaget 25,000 kronor anses motsvara kapitaliserade värdet av hyresersättningen till rektor, vilken ersättning därefter upphörde.

Genom beslut den 18 december 1906 anslago stadsfullmäktige 6,000 kronor för vissa byggnadsarbeten, såsom utvidgning av gymnastikhuset, nybygg-

nad av avträdeshuset m. m., varjämte fullmäktige *dels* för åren 1907—1909 iklädde sig annuitet å lånet från riksgäldskontoret med 1,000 kronor för varje år, *dels ock* den 15 juni 1909 för vissa förbättringsarbeten i läroverks-huset anslogo 2,744 kronor.

Den 16 december 1913 beslöto stadsfullmäktige att befria läroverket från skyldigheten att åren 1913—1915 gälda annuitet å lånet hos riksgäldskontoret.

Den 24 april 1915 anslogo fullmäktige 130,000 kronor till ombyggnad och inredning av huvudbyggnaden under vissa villkor, som i detta sammanhang icke äro av betydelse.

Den 8 januari 1918 anvisade fullmäktige ett anslag å 2,000 kronor till framdragande av värmeledning till gymnastikhuset, varjämte ett mindre belopp anslogs till förbättring av en duschapparat;

och slutligen har staden den 5 juni 1929 till utförande av bekvämlighetsinrättningar i huvudbyggnaden anslagit ett belopp av högst 22,650 kronor.

Här ovan lämnade framställning anser drätselkammaren oförtydligt giva vid handen, att staden Kristianstad även under den långa tid, då laglig förpliktelse för staden att bidraga till läroverksbyggnadernas uppförande och underhåll icke förelegat, lämnat dylika bidrag till synnerligen betydande belopp. Att staden därvid icke ställt sig avvisande har förvisso berott därav, att den ansett en viss förpliktelse därutinnan föreligga och allmänt gagn kräva dess ingripande.

Lika klart synes det emellertid vara, att då staden Kristianstad numera, utöver sina tidigare lämnade betydande bidragsbelopp, generellt och ovillkorligt åtagit sig att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler vid läroverket, staden får anses hava berättigat intresse att bliva tillförsäkrad äganderätten till läroverksbyggnaderna ävensom att — för undanröjande av all tveksamhet — äganderätten till den mark, varå byggnaderna uppförts, förklaras skola tillhöra staden; och drätselkammaren tillåter sig erinra, huru som ett flertal liknande framställningar tidigare upprepade gånger blivit av Kungl. Maj:t efter inhämtande av riksdagens medgivande beviljade — så t. ex. beträffande läroverkshuset i Kalmar (1910), Linköping (1913), Hudiksvall (1915), Lund (1923) och Härnösand (1929).

Drätselkammaren slutar med att hemställa, att Kungl. Maj:t måtte efter riksdagens hörande förklara, att högre allmänna läroverkets i Kristianstad byggnader ävensom den mark, varå byggnaderna äro belägna, tillhöra staden Kristianstad.

Över drätselkammarens framställning har skolöverstyrelsen, efter hörande av lokalstyrelsen vid högre allmänna läroverket i Kristianstad, den 14 juli 1930 avgivit utlåtande.

Lokalstyrelsen har tillstyrkt bifall till drätselkammarens framställning.

Skolöverstyrelsen har anfört, bland annat:

Överstyrelsen håller före, att oavsett huruvida äganderätten till berörda tomt och byggnader tillkommer staden eller staten, det vore lämpligast, att samma rätt helt överlättes till staden, i likhet med vad tidigare efter beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen skett, senast efter beslut av 1930 års riksdag i fråga om läroverksbyggnaden vid högre allmänna läroverket i Öster-

sund. Härigenom skulle överensstämmelse vinnas med förhållandena å de flesta andra orter, där allmänna läroverk finnas, då för närvarande i de ojämförligt flesta fall läroverkshusen i dessa orter ägas av vederbörande kommuner.

Några särskilda villkor synas icke behöva förbindas med överlåtelsen, då stadsfullmäktige genom ovannämnda beslut hava åtagit sig underhåll av byggnaden och anledning att uppställa ytterligare villkor saknas.

På grund av vad sålunda anförts får överstyrelsen hemställa, det Kungl. Maj:t täcktes vidtagna erforderliga åtgärder för att den rätt till högre allmänna läroverkets i Kristianstad tomt och byggnader, som må kunna tillkomma Kungl. Maj:t och kronan, må överlåtas på staden Kristianstad.

Vidare har, på grund av remiss, kammarkollegiet i ärendet låtit höra magistraten i Kristianstad ävensom inhämtat respektive den 7 november 1930 och den 4 februari 1931 dagtecknade utlåtanden av länsstyrelsen i Kristianstad och domkapitlet i Lund, varjämte kollegiet införskaffat utredning rörande äganderätten till den mark, varå de av läroverket nu disponerade byggnaderna äro belägna. Vidare har kollegiet den 23 februari 1931 för egen del yttrat sig i ärendet.

Till handlingarna i ärendet hava fogats dels utdrag av en av fortifikationsbefälhavaren Fritz Ewerlöf i mars 1880 upprättad karta, benämnd »orienteringskarta över jordbytena år 1855 och 1861 emellan Kronan och staden Christianstad i vad de röra fästningsverk och stadstomter», å vilken kartkopia inlagts läroverkstomten samt därå uppförda byggnader, dels ock utdrag av registerkartan över Kristianstad, utvisande stadsägan nr 589. För den följande redogörelsen hänvisas till nämnda kartutdrag.

Av den av kammarkollegiet sålunda införskaffade utredningen angående läroverkstomten framgår att stadsfullmäktige den 27 april 1871 beslutit att »till byggnadstomt för nytt elementarläroverk här i staden skulle upplåtas de staden tillhöriga söder om Artillerigatan belägna tomter, som å stadens charta finnas utmärkta med N:ris 252 och 253». Genom bytesavhandling med Kungl. Maj:t och kronan den 7 juni 1855 tillföll staden, bland annat, 134,793 kvadratalnar tomter och stadsmark, vilka områden enligt det till grund för bytesavtalet liggande, av en av staden utsedd kommitté den 22 maj 1855 avgivet betänkande utgjordes av, bland annat, »en tomt eller kvarter» om 11,504 kvadratalnar, å en av förste lantmätaren J. P. Tellander år 1854 upprättad karta utmärkt med litt. i samt »plan till ett nytt torg» om 14,099 kvadratalnar eller 1 tunnland $\frac{2}{10}$ kappland, å Tellanders karta betecknat med litt. h. Härefter återlämnade staden genom bytesbrev den 10 oktober 1860 till Kungl. Maj:t och kronan, bland annat, residensträdgården om 20 $\frac{6}{10}$ kappland eller den nordliga och större delen av ovanberörda litt. h., vilken del numera utgöres av residensträdgård. Den mindre och sydligare delen förblev i stadens ägo och utgöres numera en del därav av Artillerigatan och en del ingår i stadsägan nr 589. Staden förvärvade samtidigt »platserna» n:ris 9, 10, 15—21, 43 och 45 samt dessutom ett onummerat gatuområde, betecknat » $\frac{1}{4}$ av gamla gatan», vilka områden återgivits å en av Tellander år 1858 upprättad karta. Det genom 1855 års bytesbrev av staden förvärvade området litt. i benämnes numera tomt nr

251 eller »läroverkets fotbollsplan». Ovanberörda tomterna n:ris 252 och 253 synas enligt ett handlingarna i ärendet bifogat utdrag av förteckning över tomterna i Kristianstads stad motsvara den å registerkartan redovisade stadsägan nr 589, vilken äga i sin helhet utgöres av delar av ovan nämnda, av staden genom 1855 och 1860 års byten förvärvade områden. Lagfart å tomterna n:ris 252 och 253 har emellertid, enligt av magistraten den 20 november 1930 lämnad upplysning, icke sökts eller beviljats. Enligt uppgift av stadens ombudsman disponerar läroverket jämlikt beslut av stadsfullmäktige den 1 mars 1921 jämväl tillsvidare Artillerigatan. Läroverkets byggnader synas samtliga vara uppförda å stadsägan nr 589.

Magistraten och länsstyrelsen hava tillstyrkt bifall till drätselkammarens ansökning.

Domkapitlet har anfört följande:

Vad först angår den mark, varå läroverksbyggnaderna äro belägna, framgår av stadsombudsmannens i Kristianstad utredningar, att staden genom bytesavhandlingar med Kungl. Maj:t och kronan den 7 juni 1855 och den 10 maj 1860 förvärvat äganderätten till hela detta område. Sedermera hava stadsfullmäktige i Kristianstad den 27 april 1871 beslutit, att området skulle upplåtas »till byggnadstomt för nytt elementarläroverkshus», för vilket ändamål detsamma därefter använts. Då staden sålunda uppenbarligen icke avhänt sig äganderätten till området, saknas enligt domkapitlets förmenande anledning till den begärda förklaringen vad marken angår, och synes förty ansökan i denna del icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Läroverksbyggnaderna åter hava uppförts med anlitande av medel, som erhållits dels genom anslag av staten, landstinget, stiftets byggnadskassa och sparbanken i Kristianstad, dels genom försäljning av förutvarande läroverkshus, dels genom anlitande av läroverkets byggnadsfond, dels ock i betydande omfattning genom anslag av staden. I betraktande härav och med hänsyn till att, enligt vad sökanden uppgivit, ett flertal liknande framställningar i senare tid blivit av Kungl. Maj:t efter inhämtande av riksdagens medgivande beviljade, får domkapitlet tillstyrka bifall till ansökan i vad den avser läroverksbyggnaderna.

Kammarkollegiet har yttrat, bland annat:

Ordalagen i bytesavhandlingarna giva vid handen att överlåtelserna till staden skett med full äganderätt.

Vad sålunda beträffar frågan om äganderätten till den mark, varå läroverksbyggnaderna numera äro uppförda, har staden såsom framgår av ovanberörda utredning förvärvat äganderätten till densamma. Enligt kollegiets förmenande har staden icke avhänt sig äganderätten till marken genom dess upplåtande för läroverkets behov, varför ansökningen, såvitt angår äganderätten till marken, icke läser böra föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Beträffande härefter äganderätten till läroverksbyggnaderna synes staden enligt den i ansökningen lämnade utredningen hava till huvudsaklig del bidragit till dessas uppförande och underhåll. Angående det bidrag om 32,100 kronor till läroverksbyggnadernas uppförande åren 1873—1875, som uppkommit vid försäljning av gamla läroverkshuset, har visserligen icke angivits i vad mån staden ägt andel i sistnämnda byggnad och den vid

försäljningen influtna köpeskillingen, något som emellertid torde sakna större betydelse i detta sammanhang.

Frågan om den framtida byggnadsskyldigheten vid läroverket har blivit löst genom stadens den 2 maj 1928 gjorda åtagande.

Kammarkollegiet har icke något att erinra mot att proposition avlättes till riksdagen om medgivande att den Kungl. Maj:t och kronan tillkommande rätten till ifrågavarande byggnader må överlätas å Kristianstads stad.

Slutligen hava infordrade yttranden i ärendet avgivits den 28 mars 1931 av justitiekanslersämbetet och den 2 december 1931 av arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

Justitiekanslersämbetets yttrande är av följande lydelse:

Då remisshandlingarna icke innehålla de i bytesbrev den 7 juni 1855 och den 10 oktober 1860 åberopade kartor m. m., kan justitiekanslersämbetet för sin del icke anse det vara tillfullo utrett, att staten avhänt sig den mark, om vilken i remissärendet är fråga. Än mindre giva remisshandlingarna vid handen, att, om avhändelse skett, denna ägt rum i den uti 77 § regeringsformen föreskrivna ordning, som utgör villkor för en rättsgiltig avhändelse (jämför Malmgrens grundlagsedition sid. 72). Måhända kan dock utredningen i dessa avseenden kompletteras av arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

Har Kristianstads stad 1855 och 1860 förvärvat den mark, om vilken i remissärendet är fråga, läser med hänsyn till stadgandet i 1 kap. 2 § 1 mom. gamla jordabalken staden icke kunna anses hava år 1871 upplåtit äganderätt till samma mark, med mindre hos läroverkets rektor eller annorstädes kan påträffas laga avhandling härom.

Ur de synpunkter, justitiekanslersämbetet har att företräda, torde icke finnas anledning avstyrka vad skolöverstyrelsen hemställt uti sitt den 14 juli 1930 avgivna yttrande i remissärendet.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement har anfört:

Den mark, som enligt den i ärendet åberopade av fortifikationsbefälhavaren Fritz Ewerlöf år 1880 upprättade orienteringskartan med därå sedermera gjorda tillägg begagnas såsom tomt för läroverket och vilken numera, enligt bland handlingarna befintligt utdrag av registerkartan över staden, benämnes stadsägan nr 589, har av Kristianstads stad förvärvats från kronan genom tre särskilda fäng.

Uti proposition till 1851 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att de tomter och platser, som genom Kristianstads fästningsverks raserings dels redan uppkommit och dels under raseringsarbetenas fortsättande därefter uppkomme samt för kronans behov icke erfordrades, finge, sedan de erhållit den indelning och utstakning, vartill den av Kungl. Maj:t fastställda stadsplan föranledde, samt blivit uppskattade och värderade, åt staden Kristianstad under äganderätt emot en för varje tomt eller plats i förhållande till dess uppskattningsvärde bestämd lösen överlämnas. Berörda proposition blev av riksdagen bifallen. Med stöd av nådigt brev den 16 mars 1855 avslöts mellan Kungl. Maj:ts befallningshavande i Kristianstads län, efter krigskollegii uppdrag, å kronans vägnar, samt staden ett den 7 juni 1855 dagteknat, bland handlingarna i förevarande ärende intaget avtal, genom vilket kronan avhände sig — förutom annan mark, varom nu ej är fråga

— två å en av förste lantmätaren J. P. Tellander år 1854 upprättad karta med litt. h och litt. i betecknade områden ävensom av Kristianstads fästnings södra utanverk 5 tunnland 16,690 kappland. Av dessa områden ingå i den nuvarande läroverkstomten, sådan denna å orienteringskartan utmärkts, de tre särskilda delar, som å samma karta äro betecknade med ljusgrön färgläggning och av vilka de båda rektangulära delarna i tomtens norra del tillhört förberörda områden litt. h och i samt den oregelbundna delen i tomtens sydvästra hörn tillhört fästningens södra utanverk.

Med stöd av nådiga brev den 15 november 1859 och den 9 juli 1860 avslöts mellan krigskollegium samt staden Kristianstad den 10 oktober 1860 ett bytesavtal, varigenom — såvitt nu är fråga — kronan till staden överlät de å en av förste lantmätaren Tellander år 1858 upprättad karta med n:ris 9, 10 och 15—21 utmärkta områdena samt dessutom ett onumrerat gatuområde, betecknat » $\frac{1}{4}$ av gamla gatan». De sålunda överlåtna områdena äro å orienteringskartan utmärkta med mörkgrön färgläggning.

1860 års bytesavtal synes hava skett med stöd av 1851 års riksdagsbeslut, och den därav omfattade, i läroverkstomten nu ingående marken synes hava utgjort sådan mark, som enligt 1851 års riksdagsbeslut fått till staden avyttras.

Det återstående i läroverkstomten ingående området eller det, som å orienteringskartan är utmärkt med svart streckning å ljus botten samt siffran 10 i rött, ingick i mark, varom under åren 1887—1893 rättegång fördes mellan kronan och staden Kristianstad. Nämnda rättegång berörde icke den övriga i läroverkstomten ingående marken. Genom högsta domstolens dom den 22 november 1893 förklarades kronan äga bättre rätt än staden till — förutom annan mark, varom här ej är fråga — ett område, som å en av förste lantmätaren A. E. Modée år 1881 upprättad karta utmärkts såsom ägofiguren nr 19 och varav den sydligaste delen utgöres av förberörda å orienteringskartan med svart streckning å ljus botten utmärkta, i läroverkstomten ingående område. Sedan 1895 års riksdag medgivit, att de genom berörda dom kronan tillerkända områdena finge försäljas till staden Kristianstad samt Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 24 maj 1895 antagit ett av stadsfullmäktige i nämnda stad avgivet anbud om inlösen för stadens räkning av ifrågavarande områden, träffades mellan fortifikationsdepartementet och staden ett den 23 oktober och den 11 november 1896 dagtecknat avtal, varigenom — förutom övriga sistberörda områden — till staden försälldes det å Modées karta med 19 betecknade området.

Genom berörda fastighetsöverlåtelse åren 1855, 1860 och 1896, vilka samtliga ägt rum efter riksdagens medgivande, har staden sålunda förvärvat all den mark, som ingår i läroverkstomten, sådan denna avgränsats å orienteringskartan. Något hinder för staden att på grund av vederbörande överlåtelsehandlingar erhålla lagfart å tomten i fråga, lärer, såvitt fortifikationsdepartementet kan bedöma, icke föreligga.

Beträffande stadsfullmäktiges år 1871 fattade beslut att upplåta tomt till läroverkshus i staden har fortifikationsdepartementet samma uppfattning som de övriga i ärendet hörda myndigheter, vilka yttrat sig i denna del, att sagda beslut icke i och för sig kunnat medföra, att staden avhänt sig äganrätten till tomten.

Vidkommande rättsförhållandet mellan kronan och staden i avseende å de för det högre allmänna läroverket disponerade byggnaderna synes det icke ankomma å fortifikationsdepartementet att göra något uttalande.

Departement-
schefen.

Av vad sålunda blivit anfört torde framgå, att äganderätten till den mark, varå högre allmänna läroverkets i Kristianstad byggnader äro belägna, tillkommer staden. Läroverkets byggnader åter hava uppförts med anlåtande av medel, som erhållits, bland annat, genom statsanslag; dock har staden till huvudsaklig del bestritt deras uppförande och underhåll. Staden har numera förbundit sig att fullgöra de av riksdagen uppställda villkoren för läroverkets ombildning till högre samläroverk, nämligen att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler ävensom bostad eller hyresersättning åt rektor. Vid dessa förhållanden har jag för min del intet att erinra mot ett bifall så till vida till den gjorda framställningen rörande äganderätten till läroverksbyggnaderna, att framställning avlätas till riksdagen angående avstående till staden av den rätt till dessa byggnader, som må tillkomma Kungl. Maj:t och kronan. Jag erinrar, att liknande överlåtelse tidigare upprepade gånger blivit av Kungl. Maj:t efter inhämtande av riksdagens medgivande beviljade — så t. ex. beträffande läroverkshusen i Kalmar (1910), Linköping (1913), Hudiksvall (1915), Lund (1923), Härnösand (1929) och Östersund (1930).

Drätselkammarens framställning i vad den angår äganderätten till den mark, varå läroverksbyggnaderna äro uppförda, torde av skäl, som ovan berörts, icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, och torde beslut härom böra meddelas, sedan riksdagen lämnat sitt svar å den proposition, som jag tillstyrker angående själva byggnaderna.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att den rätt, som må tillkomma Kungl. Maj:t och kronan till högre allmänna läroverkets i Kristianstad byggnader, må överlätas på Kristianstads stad.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
H. B. Hammar.